

Teorie hudebního zápisu II (VH 024b)

4. Notace menzurální

4.1 Vymezení pojmu a výčet typů

4.2 Modální notace

4.2.1 Vymezení pojmu

(odlišit: sylabická notace, notace organa dupla, motetová notace, kvadrátní notace)

4.2.2 Mody a jejich identifikace

4.2.3 Nepravidelnosti modálního zápisu a jejich identifikace

4.2.4 Identifikace základních kompozičních technik notredamského vícehlasu

4.2.5 Vysvětlit význam termínů:

discantus	fractio modi	notatio sine litera
clausula	nota plicata	longa imperfecta
duplum	copula	brevis altera
triplum	repetitio	modus primus ordinis secundi
longa perfecta	plica descens	ternaria
brevis recta	notace sylabická	divisio modi
ordo	conductus	plica
ligatura	konduktové moteto	ligatura plicata
quaternaria	notatio cum litera	extenso modi
discantus floridus	plica ascens	notace melismatická

4.2.6 Zásady přepisu modální notace - demonstrovat na předložené ukázce

4.2.7 Modální teorie ve středověkém hudebním písemnictví

4.2.8 Muzikologická literatura zabývající se problematikou modální notace

4.2.9 Hudební prameny modální notace

4.3 Předfrankonská a frankonská notace

4.3.1 Vymezení obou pojmů

4.3.2 Identifikace obou typů notace na předložené ukázce

4.3.3 Hlavní znaky předfrankonské notace

4.3.4 Hlavní znaky frankonské notace

4.3.5 Hudební prameny předfrankonské a frankonské notace

4.3.6 Předfrankonská a frankonská notace ve středověkém hudebním písemnictví

4.3.7 Předfrankonská a frankonská notace v muzikologické literatuře

4.3.8 Zásady přepisu frankonské notace - demonstrovat na předložené ukázce

4.3.9 Vysvětlit význam termínů:

signum perfectionis	punctus divisionis	punctus perfectionis
figura simplex	ordinatio figurarum	proprietas
perfectio	maximodus	ligatura cum (sine) proprietate
ligatura cum (sine) perfectione	semibreves quartae	currentes
ligatura cum opposita proprietate	initialis	tempus
modus	convenientia modorum	conjunctura
finalis		

4.4 Černá menzurální notace

4.4.1 Vymezení pojmu a základní klasifikace

4.4.2 Identifikace hlavních typů černé menzurální notace

4.4.3 Základní rysy francouzské notace

4.4.4 Základní rysy italské notace, rozdíly od francouzské

4.4.5 Hlavní prameny francouzské a italské notace

4.4.6 Francouzská a italská notace ve středověkém hudebním písemnictví

4.47 Zásady přepisu francouzské notace - demonstrovat na předložené ukázce

4.48 Vysvětlit význam termínů:

trecento	divisio secunda	divisio tertia
ars nova	ars subtilior	balada
moteto	rondeau	prolatio
pausa triorum temporum	virelai	punctus additionis
imperfectio	imperfectio ad totum	pausa duorum temporum
imperfectio ad partem	imperfectio ad partem remotam	talea
imperfectio ad partem remotissimam	isorytmie	isometrie
ligatura	hoquetus	alterace
clos	isoperiodicita	divisio
divisio binaria	divisio ternaria	divisio quaternaria
divisio senaria perfecta	divisio senaria imperfecta	octonaria
novenaria	ouvert	duodenaria

4.5 Bílá menzurální notace

4.51 Vymezení pojmu

4.52 Notační znaky

4.53 Ligatury a pravidla pro určování jejich nominálních hodnot

4.54 Menzura - vymezení pojmu a charakteristika základních typů

4.55 Color - vymezení pojmu a jeho hudebního významu

4.56 Proporce - vymezení pojmu, základní typy a jejich hudební význam

4.57 Stanovit zásady přepisu bílé menzurální notace a demonstrovat na předložené ukázce

4.58 Vysvětlit význam termínů:

ligatura obliqua	modus longarum	maximodus
modus maximarum	modus minor	alla longa
modus maximarum imperfectus cum modo longarum perfecto cum tempore perfecto cum prolatione perfecta	taktová čára	color
menzurní čára	color prolationis	color minimarum
color temporis	hemiola temporis	poloviční color
hemiola	color minor	proporce
hemiola maior	integer valor	genus multiplex
courantový color	genus superpartiens	genus multiplex superpartiens
genus superparticulare	proportio dupla	proportio tripla
genus multiplex superparticulare	proportio quintupla	proportio sesquialtera
proportio quadrupla	proportio tripla sesquitercias	alla semibreve
proportio supertripartiente tertias	menzurní kánon	alla breve
proportio dupla supertripartiente quartas		
proportio subdupla supertripartiente quartas		

5. Kritika hudebního zápisu

5.1 Vymezení pojmu

5.2 Vznik disciplíny

5.3 Základní postupy (recenze, examinace, divinace, emendace)

5.4 Konjunkturální kritika (přeložení, posunutí)

5.5 Terminologie: originál, autograf, archetyp, varianta, kontrafaktum, kontrapozitum, obecná nota, transnotace, transkripce, kolace

5.6 Literatura pojednávající o problematice kritiky hudebního zápisu

Prameny a literatura (základní tituly):

- Apel, Willi:** *Die Notation der polyphonen Musik 900 - 1600*, VEB Breitkopf - Härtel Musikverlag
Bessler, Heinrich - Gülke Peter: *Schriftbild der mehrstimmigen Musik*, Musikgeschichte in Bildern III/5, Leipzig 1973
Coussemaeker, Edmond de: *Scriptorum de musica medii aevi nova series, I - IV*, Paris 1864 - 1867
Gerbert, Martin: *Scriptores ecclesiastici de musica sacra potissimum, I - III*, St. Blasien 1874
Mokrý, Ladislav: *Hudobná paleografie, skripta University Komenského v Bratislavě*, Bratislava 1957
Mužík, František: *Úvod do kritiky hudebního zápisu*, AUC UK Praha 1961
Parrish, Carl: *The Notation of Medieval Music*, Pendragon Press, New York 1978
Pátková, Hana: *Česká středověká paleografie*, Nakladatelství Vedita, České Budějovice 2008
Rybarič, Richard: *Vývoj evropského notopisu*, Bratislava 1982
Vela, Maria, Caraci (ed.): *Kritika hudebního textu. Metody a problémy hudební filologie*, KLP Praha, 2001
Wolf, Johannes: *Handbuch der Notationskunde I, II*, Leipzig 1913, 1919

Průslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích (MGG, Riemann, Grove, Slovník české hudební kultury ad.)

Předmět je zakončen zkouškou, jejíž úspěšné vykonání podmiňuje:

- a) spolehlivá znalost problematiky historického vývoje v rozsahu přednesené látky;*
- b) spolehlivá znalost principů probíraných notačních systémů a zásad jejich transkripce;*
- c) spolehlivá znalost základních titulů oborové literatury*
- d) vyhovující zpracování seminárního úkolu;*
- e) úspěšné absolvování zkouškového testu - přepisu v rozsahu 10 taktů zadané předlohy;*
- f) úspěšné vykonání ústní zkoušky podle tohoto sylabu.*

Poznámka:

Znalost titulů odborné literatury označených tučným písmem je závazná!